

Επιστημονική Ημερίδα ΕΚΔΔΑ – ΙΝΕΠ (Αθήνα, 20 Νοεμβρίου 2019):

«ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ:

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ»

ΕΙΣΗΓΗΣΗ Δημήτρης Σιαχάμη, Υπεύθυνης Προστασίας Δεδομένων ΕΚΔΔΑ:

«Η διάκριση μεταξύ Υπευθύνου Επεξεργασίας και Εκτελούντος την Επεξεργασία και η θεμελιώδης σημασία της για τη συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων».

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

Όπως ευκρινώς συνάγεται και από τον τίτλο της, η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται τη διάκριση μεταξύ Υπευθύνου Επεξεργασίας και Εκτελούντος την Επεξεργασία – η οποία, υπό το καθεστώς του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων¹ (εφεξής Κανονισμός), ανάγεται σε κρίσιμη σημασίας παράμετρο για τη συμμόρφωση με τον Κανονισμό.

Η διάκριση αυτή μεταξύ Υπευθύνου και Εκτελούντος που, εν πολλοίς, συνεπάγεται αμφισημίες στην ερμηνεία και δυσχέρειες στην εφαρμογή, κάθε άλλο παρά καινοφανής είναι, καθόσον απαντάται και στο προϊσχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Συγκεκριμένα, η κοινοτική οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα² (βλ. άρθρο 17) θέσπιζε την υποχρεωτική σύναψη σύμβασης ή δικαιοπραξίας μεταξύ Υπευθύνου και Εκτελούντος, βάσει της οποίας αφενός ο Εκτελών ενεργούσε κατ' εντολή του Υπευθύνου και αφετέρου η υποχρέωση εφαρμογής κατάλληλων οργανωτικών και τεχνικών μέτρων ασφαλείας βάρυνε και τον Εκτελούντα.

---

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

² Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Αντίστοιχα, ο ν. 2472/1997³ (βλ. άρθρο 10), με τον οποίο μεταφέρθηκε η κοινοτική οδηγία στην εθνική έννομη τάξη, προέβλεπε ότι η ανάθεση από τον Υπεύθυνο στον Εκτελούντα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του, περιβάλλεται υποχρεωτικά τον έγγραφο τύπο, με συναφές κατά τα λοιπά περιεχόμενο όσον αφορά το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας.

Ιδιαίτερα διαφωτιστική για τη διάκριση μεταξύ Υπευθύνου και Εκτελούντος υπήρξε, εξάλλου, και η αριθ. 1/2010 γνώμη που εξέδωσε η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία δεδομένων. Στο σημείο αυτό να υπενθυμίσουμε ότι η Ομάδα αυτή είχε συσταθεί υπό το καθεστώς της κοινοτικής οδηγίας 95/46/EK (βλ. άρθρο 29) ως ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο με αποστολή τη συνεκτική ερμηνεία της κείμενης ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ότι στη σύνθεσή της συμμετείχαν ένας αντιπρόσωπος της εποπτικής αρχής κάθε κράτους μέλους, ένας αντιπρόσωπος της εποπτικής αρχής των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας, καθώς και ένας αντιπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Την ομάδα αυτή έχει πλέον, υπό το καθεστώς του Κανονισμού, διαδεχθεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.

Τέλος, στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο η διάκριση μεταξύ Υπευθύνου και Εκτελούντος απαντάται τόσο στον Κανονισμό – και συγκεκριμένα στο άρθρο 28, στο οποίο και θα γίνει εκτενής αναφορά στη συνέχεια – όσο και στον πρόσφατα ψηφισθέντα εφαρμοστικό νόμο 4624/2019⁴.

Σε τί, επομένως, έγκειται η σημασία της διάκρισης μεταξύ Υπευθύνου και Εκτελούντος, υπό το καθεστώς του Κανονισμού;

---

³ «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ΦΕΚ 50 Α'. Ο ν. 2472/1997 έχει καταργηθεί, εκτός των διατάξεων που ρητώς αναφέρονται στο άρθρο 84 του εφαρμοστικού ν. 4624/2019.

⁴ «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 137 Α'.

2. Η σημασία της διάκρισης μεταξύ Υπευθύνου Επεξεργασίας και Εκτελούντος την Επεξεργασία σε συνάρτηση με την αρχή της λογοδοσίας.

Όπως είναι γνωστό, μία από τις πλέον σημαντικές καινοτομίες που εισάγει ο Κανονισμός συνίσταται στην εγκαθίδρυση της **αρχής της λογοδοσίας** (βλ. *άρθρο 5 παρ. 2*). Σε πρακτικό επίπεδο, τούτο σημαίνει ότι ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας είναι εκείνος που οφείλει να διαμορφώνει τις διαδικασίες και πολιτικές που εφαρμόζει, καθώς και τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιεί, κατά τρόπο τέτοιο ώστε να είναι σε θέση να αποδεικνύει, ανά πάσα στιγμή, ενώπιον των υποκειμένων των δεδομένων και των εποπτικών και δικαστικών αρχών, ότι συμμορφώνεται με τις επιταγές του Κανονισμού.

Επομένως, η θέσπιση της αρχής της λογοδοσίας μετατοπίζει το βάρος της απόδειξης, όσον αφορά τη νομιμότητα της επεξεργασίας και τη συμμόρφωση με τον Κανονισμό, από την εθνική εποπτική αρχή στον ίδιο τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας.

Επιπλέον, η λογοδοσία μαζί με την ευθύνη είναι ουσιώδεις παράμετροι της χρηστής διακυβέρνησης, στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθόσον μέσω αυτών διασφαλίζεται η μετουσίωση των νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων σε αποτελεσματικούς εσωτερικούς μηχανισμούς προστασίας των δεδομένων.

Θα λέγαμε, λοιπόν, ότι η αρχή της λογοδοσίας λειτουργεί ως μηχανισμός εγγύησης όλων εκείνων των ουσιαστικών αρχών που, σύμφωνα με τον Κανονισμό (*βλ. άρθρο 5 παρ. 1*), επιβάλλεται να διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ότι, δηλαδή, η αρχή της λογοδοσίας, περιβάλλει και θωρακίζει τις αρχές:

- της νομιμότητας, αντικειμενικότητας και διαφάνειας,
- του περιορισμού του σκοπού,
- της ελαχιστοποίησης των δεδομένων,
- της ακρίβειας,
- του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης και
- της ακεραιότητας και εμπιστευτικότητας.

Μία άλλη σημαντική καινοτομία που εισάγει ο Κανονισμός, συνίσταται στη **σημαντική διεύρυνση του πεδίου ευθύνης του Εκτελούντος την Επεξεργασία**. Η διεύρυνση αυτή της ευθύνης του Εκτελούντος πραγματώνεται αφενός με την **αυτοτελή υποχρέωσή του για τη λήψη οργανωτικών και τεχνικών μέτρων ασφαλείας**, αφετέρου με τη δυνατότητα **αυτοτελούς δικαστικής προσφυγής εναντίον του**, αλλά και τη δυνατότητα **επιβολής από την εποπτική αρχή αυτοτελών διοικητικών κυρώσεων σε βάρος του**.

3. Προϋποθέσεις και κριτήρια για τη διάκριση μεταξύ Υπευθύνου Επεξεργασίας και Εκτελούντος την Επεξεργασία.

Προκειμένου να αποδώσουμε σε έναν οργανισμό την ιδιότητα του Εκτελούντος την Επεξεργασία, απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις: αφενός να πρόκειται για **διακριτή νομική οντότητα** σε σχέση με τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας και αφετέρου να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα **για λογαριασμό** του Υπευθύνου.

Ενώ, προκειμένου να διαγνώσουμε για ποιες δραστηριότητες ένας οργανισμός επέχει θέση Υπευθύνου Επεξεργασίας και για ποιες άλλες δραστηριότητες ο ίδιος οργανισμός, ενδεχομένως, επέχει θέση Εκτελούντος την Επεξεργασία, απαιτείται να θέσουμε και να απαντήσουμε στα εξής καίρια ερωτήματα: Ποια νομική οντότητα:

- **Δρομολογεί τη συλλογή** δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και **καθορίζει τη νομική βάση επεξεργασίας;**
- **Καθορίζει τον σκοπό επεξεργασίας** των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα;
- **Καθορίζει τις κατηγορίες δεδομένων** προσωπικού χαρακτήρα και **τις πηγές** από τις οποίες τα δεδομένα θα συλλεγούν;
- **Καθορίζει τις κατηγορίες των υποκειμένων** που αφορούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα;
- **Καθορίζει το χρονικό διάστημα αποθήκευσης** των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα;

- **Καθορίζει τους αποδέκτες** στους οποίους τυχόν κοινολογούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τη νομική βάση για την κοινολόγηση;
- **Αποφασίζει σχετικά με την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων** των δεδομένων και ενεργοποιεί μηχανισμούς και διαδικασίες για αυτόν τον σκοπό;
- **Ασκεί ουσιαστικό έλεγχο επί των εργασιών επεξεργασίας** των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα;

Συμπερασματικά, λοιπόν, θα λέγαμε ότι **Υπεύθυνος Επεξεργασίας είναι εκείνη η νομική οντότητα που:**

- Δρομολογεί τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής της και άσκησης των αρμοδιοτήτων της, δηλαδή είναι **ο επισπεύδων**.
- Καθορίζει το «γιατί» και το «πώς» της επεξεργασίας, δηλαδή στην αποκλειστική αρμοδιότητά της υπάγονται ο **σκοπός** και τα **ουσιαστικά και μείζονος σημασίας ζητήματα του τρόπου της επεξεργασίας** (π.χ. «ποια δεδομένα θα υποβληθούν σε επεξεργασία», «για πόσο χρονικό διάστημα θα παραμείνουν αποθηκευμένα», «ποιοι τρίτοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτά»).

Ενώ αντίθετα, θα λέγαμε ότι **Εκτελών την Επεξεργασία είναι εκείνη η νομική οντότητα που:**

- Παρέχει τα **μέσα** (π.χ. ηλεκτρονική πλατφόρμα) για την επεξεργασία, ενεργώντας **για λογαριασμό και σύμφωνα με τις καταγεγραμμένες εντολές και οδηγίες του Υπευθύνου Επεξεργασίας**.
- Αποφασίζει για **αμιγώς οργανωτικά – τεχνικά ζητήματα του τρόπου επεξεργασίας** (π.χ. «ποιο υλικό ή λογισμικό θα χρησιμοποιηθεί»).

Για τη διάκριση μεταξύ Υπευθύνου Επεξεργασίας και Εκτελούντος την Επεξεργασία, είναι αναγκαίο να υιοθετήσουμε δύο θεμελιώδεις παραδοχές.

Παραδοχή πρώτη: Η πραγματολογική ανάλυση κατισχύει της τυπικής ανάλυσης.

Τούτο σημαίνει ότι, επειδή ακριβώς η έννοια «Υπεύθυνος Επεξεργασίας» είναι λειτουργική με σκοπό την κατανομή αρμοδιοτήτων και καθηκόντων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, σε περίπτωση που ο Υπεύθυνος ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του δεν καθορίζονται βάσει ρητής διάταξης νόμου, τότε η ιδιότητα του Υπευθύνου Επεξεργασίας αποδίδεται κατόπιν ενδελεχούς αξιολόγησης των **πραγματολογικών περιστάσεων**.

Μάλιστα, η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 έχει διατυπώσει την άποψη ότι **οι πραγματολογικές περιστάσεις ως κριτήριο κατισχύουν σε περίπτωση ασυμφωνίας με τυχόν νομοθετική ή συμβατική ρύθμιση**.

Παραδοχή δεύτερη: Το λειτουργικό κριτήριο κατισχύει του νομικού κριτηρίου.

Τούτο σημαίνει ότι, όπως έχει δεχθεί και η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.) με σειρά αποφάσεων της⁵, ορισμένες εκ των οποίων ενδεικτικά μνημονεύονται, η έννοια «Υπεύθυνος Επεξεργασίας» αποτελεί αυτόνομη έννοια του ενωσιακού δικαίου στη σχετική υποσημείωση, το υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής της οποίας, σε σχέση με τον δημόσιο τομέα, τελεί σε συνάρτηση με τη διοικητική οργάνωση της εθνικής έννομης τάξης, στο πλαίσιο της οποίας προέχον είναι το **λειτουργικό κριτήριο**.

Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, οι ορισμοί του «Υπευθύνου Επεξεργασίας» και του «Εκτελούντος την Επεξεργασία», κατά το *άρθρο 4 περ. 7 και 8 του Κανονισμού*⁶, αντίστοιχα, αναφέρουν παρατακτικά τις έννοιες «δημόσια αρχή», «υπηρεσία» και «φορέας».

Στη Δημόσια Διοίκηση, το λειτουργικό κριτήριο συνάπτεται με τις αρμοδιότητες που ο νόμος απονέμει σε συγκεκριμένη αρχή, υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο

---

⁵ Βλ. όλως ενδεικτικά τις αριθ. 98/2013, 105/2014 και 21/2019 αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.).

⁶ Άρθρο 4 περ. 7 του ΓΚΠΔ (ΕΕ) 2016/679: «Υπεύθυνος Επεξεργασίας: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους».

Άρθρο 4 περ. 8 του ΓΚΠΔ (ΕΕ) 2016/679: «Εκτελών την Επεξεργασία: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του Υπευθύνου Επεξεργασίας».

δημοσίου δικαίου, οι οποίες θα πρέπει εν τοις πράγμασι να ασκούνται από τους φορείς τους και η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που προϋποθέτει και συνεπάγεται η άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων, θα πρέπει να λειτουργεί και να αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του **κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας**.

Θα λέγαμε, λοιπόν, ότι για τον καθορισμό του Υπευθύνου Επεξεργασίας χρησιμοποιείται, εκτός από το νομικό, το λειτουργικό κριτήριο, δηλαδή **ποιος de facto καθορίζει τον σκοπό και τα ουσιώδη στοιχεία του τρόπου της επεξεργασίας**.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, **ο τυπικός νομικός ορισμός του Υπευθύνου Επεξεργασίας και του Εκτελούντος την Επεξεργασία είναι δυνητικός**, αφού πρωτίστως λαμβάνονται υπόψη οι πραγματολογικές περιστάσεις, ενώ σε περίπτωση που προκριθεί η επιλογή του νομικού ορισμού, τότε θα πρέπει οπωσδήποτε να διασφαλίζεται ότι **ο ορισθείς ως Υπεύθυνος Επεξεργασίας διαθέτει ουσιαστικό έλεγχο επί των εργασιών επεξεργασίας**.

Διότι μόνο τότε ο νομικός διορισμός αντικατοπτρίζει την πραγματική κατάσταση και η σχετική ρύθμιση αποτελεί διάταξη αναγκαστικού δικαίου, από την οποία τα εμπλεκόμενα μέρη δεν δύνανται να εξαιρούνται ή να παρεκκλίνουν.

Θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούμε και σε ένα **παράδειγμα κακής νομοθέτησης**, που έχει απασχολήσει και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) υπό την ιδιότητά του ως Δικαιούχου συγχρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) Πράξεων. Πρόκειται για τη διάταξη του *άρθρου 54Α του ν. 4314/2014*⁷, υπό την αρχική της εκδοχή, που προστέθηκε δυνάμει της *παραγράφου 10 του άρθρου 14 του ν. 4403/2016*⁸, η οποία:

---

⁷ «Α. Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014 - 2020», Β. Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 2012 (ΕΕ L 156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α 297) και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 265 Α'.

⁸ «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις των άρθρων 19, 20, 29, 30, 33, 35, 40 έως 46 της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ σχετικά με "τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών, την τροποποίηση

- απέδιδε στο πρώην Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού την ιδιότητα του «Υπευθύνου Επεξεργασίας» για τα προσωπικά δεδομένα των συμμετεχόντων σε συγχρηματοδοτούμενες από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) Πράξεις, που υλοποιούνταν στο πλαίσιο των οικείων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ), ενώ
- απέδιδε στους Δικαιούχους – Φορείς υλοποίησης των εν λόγω Πράξεων την ιδιότητα του «Εκτελούντος την Επεξεργασία».

Σύμφωνα με την αρχική έκδοση της προαναφερθείσας διάταξης, ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνίστατο στην υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) και την άσκηση αξιολόγησης και ελέγχου ως προς την υλοποίηση των εν λόγω Προγραμμάτων.

Μάλιστα, η διάταξη αυτή, υπό την αρχική της έκδοση, απασχόλησε και την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.) στο πλαίσιο της Έκθεσης που η Αρχή εκπόνησε για το έτος 2016⁹, με το σκεπτικό ότι η επίμαχη ρύθμιση αναγνώριζε στον εκάστοτε Δικαιούχο την ιδιότητα του «Εκτελούντος την Επεξεργασία», μολονότι ο τελευταίος καθόριζε σκοπό, τύπους δεδομένων, μέσα και διαδικασίες επεξεργασίας, ενώ αντίθετα αναγνώριζε στο πρώην Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού την ιδιότητα του «Υπευθύνου Επεξεργασίας», μολονότι το Υπουργείο δεν ήταν σε θέση, προφανώς λόγω του πλήθους των συγχρηματοδοτούμενων έργων και των εμπλεκόμενων φορέων, να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και να ικανοποιήσει τα δικαιώματα όλων των υποκειμένων των δεδομένων.

Επισημαίνεται, πάντως, ότι η διάταξη του 54Α του ν. 4314/2014 πρόσφατα αντικαταστάθηκε δυνάμει του άρθρου 236 του ν. 4610/2019¹⁰ και

της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου” (Ε.Ε. L 189 της 29^{ης} Ιουνίου 2013) και στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Ε.Ε. L330/1 της 15^{ης} Νοεμβρίου 2014) “για την τροποποίηση της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία από ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις και ομίλους” και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού», ΦΕΚ 125 Α’.

⁹<https://www.dpa.gr/pls/portal/docs/PAGE/APDPX/ANNUALREPORTS/FILES%20ANNUAL%20REPORT%20ANNUAL%202016%20V3.0%20WEB%20VIEW.PDF>

¹⁰ «Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 70 Α’).

εναρμονίστηκε με τις επιταγές του Κανονισμού, ο δε σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνίσταται, σύμφωνα με την αναθεωρημένη και ορθότερη εκδοχή της διάταξης, στη διαχείριση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) και την άσκηση αξιολόγησης και ελέγχου ως προς τη διαχείριση των εν λόγω Προγραμμάτων.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, λοιπόν, καθίσταται αναγκαίο να ζητείται **η γνώμη της Αρχής** πριν από τη θέσπιση κάθε νομοθετικής ή κανονιστικής ρύθμισης σχετικής με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ. άρθρο 13 παρ. 1 στοιχ. γ' του εφαρμοστικού ν. 4624/2019).

Στο σημείο δε αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε σε ορισμένα **χαρακτηριστικά παραδείγματα Εκτελούντων την Επεξεργασία στο δημόσιο τομέα:**

A. Δημόσιοι Φορείς

- Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ), που έχει αναλάβει την τεχνική υποστήριξη της πλατφόρμας ηλεκτρονικής υποβολής των δηλώσεων ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ¹¹ - ρητός νομικός ορισμός,

- Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ) ΑΕ, που έχει αναλάβει την τεχνική υποστήριξη της πλατφόρμας ηλεκτρονικής καταχώρισης και εκτέλεσης ιατρικών συνταγών και παραπεμπτικών ιατρικών εξετάσεων¹² - ορισμός βάσει πραγματολογικών περιστάσεων και

- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), που έχει αναλάβει την τεχνική υποστήριξη του ιστότοπου <http://www.opengov.gr> για τη διαβούλευση σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων και την πλήρωση θέσεων μετακλητών του δημόσιου τομέα¹³ - ορισμός βάσει πραγματολογικών περιστάσεων.

¹¹ Βλ. άρθρο 2Α παρ. 19 και 20 του ν. 3213/2003 «Δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων κατηγοριών προσώπων», ΦΕΚ 309 Α'.

¹² Βλ. άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 3892/2010 «Ηλεκτρονική καταχώριση και εκτέλεση ιατρικών συνταγών και παραπεμπτικών ιατρικών εξετάσεων», ΦΕΚ 189 Α'.

¹³ Βλ. άρθρο 9 παρ. 4 στοιχ. θ' του π.δ. 105/2018 «Οργανισμός του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης», ΦΕΚ 203 Α'.

B. Ιδιωτικοί Φορείς (υπεργολάβοι - outsourcing)

- Ανάδοχος – εταιρεία παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, που έχει αναλάβει τη φύλαξη των κτιριακών εγκαταστάσεων δημόσιας υπηρεσίας και ενδεχομένως τη λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης (CCTV) και
- Ανάδοχος – εταιρεία παροχής υπηρεσιών ΤΠΕ, που έχει αναλάβει την τεχνική υποστήριξη του ιστότοπου και του εσωτερικού δικτύου δημόσιας υπηρεσίας.

4. Πλαίσιο λειτουργίας και υποχρεώσεις Εκτελούντος την Επεξεργασία.

Για λόγους σαφήνειας και διαφάνειας, η σχέση μεταξύ Υπευθύνου Επεξεργασίας και Εκτελούντος την Επεξεργασία, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού, διέπεται από **σύμβαση ή άλλη νομική πράξη** υπαγόμενη στο δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους (π.χ. κανονιστική διοικητική πράξη εκδιδόμενη δυνάμει νομοθετικής εξουσιοδότησης).

Το υποχρεωτικό ελάχιστο περιεχόμενο της σύμβασης αυτής περιλαμβάνει:

- το αντικείμενο και τη διάρκεια της επεξεργασίας,
- τη φύση και τον σκοπό της επεξεργασίας,
- το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- τις κατηγορίες των υποκειμένων των δεδομένων,
- τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Υπευθύνου Επεξεργασίας και του Εκτελούντος την Επεξεργασία.

Η σύμβαση αυτή αποτελεί οδηγό για την απόδοση τυχόν ευθυνών σε περίπτωση διενέργειας ελέγχου από την εθνική εποπτική αρχή. Η μη σύναψη σύμβασης συνεπάγεται την ενεργοποίηση των προβλεπόμενων από τις διατάξεις του Κανονισμού διορθωτικών εξουσιών της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.), επιπροσθέτως δε ή αντί αυτών την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους έως και 10.000.000 €, συνεκτιμωμένων, κατά τα λοιπά, των περιστάσεων κάθε εξατομικευμένης περίπτωσης (βλ. άρθρο 83 παρ. 4 περ. α' του Κανονισμού και άρθρο 39 παρ. 1 περ. γ' του ν. 4624/2019).

Στη συνέχεια, σταχυολογούμε τις πλέον σημαντικές **υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει ο Εκτελών την Επεξεργασία** σύμφωνα με τον Κανονισμό και οι οποίες

απαιτείται να **προδιαγράφονται λεπτομερώς στη σύμβαση** που ο Εκτελών συνάπτει με τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας. Ειδικότερα, ο Εκτελών την Επεξεργασία υποχρεούται:

→ Να διορίσει Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (DPO), υπό τις προϋποθέσεις του *άρθρου 37 παρ. 1 του Κανονισμού*, δηλαδή εφόσον: (α) πρόκειται για δημόσια αρχή ή φορέα ή (β) οι βασικές δραστηριότητές του συνιστούν πράξεις επεξεργασίας που απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων σε μεγάλη κλίμακα (π.χ. ιδιωτικές εταιρείες ασφάλειας) ή (γ) οι βασικές δραστηριότητές του συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων ή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα.

→ Να τηρεί το αντίστοιχο αρχείο δραστηριοτήτων επεξεργασίας¹⁴, υπό τις προϋποθέσεις του *άρθρου 30 παρ. 5 του Κανονισμού*, δηλαδή εφόσον: (α) απασχολεί περισσότερα από διακόσια πενήντα (250) άτομα ή (β) η επεξεργασία που διενεργεί ενδέχεται να προκαλέσει κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων ή (γ) η επεξεργασία που διενεργεί δεν είναι περιστασιακή ή (δ) η επεξεργασία που διενεργεί περιλαμβάνει ειδικές κατηγορίες δεδομένων ή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα.

→ Να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφαλείας, κατά το *άρθρο 32 του Κανονισμού* (π.χ. ψευδωνυμοποίηση, κρυπτογράφηση κ.λπ.).

→ Να ενημερώνει αμελλητί τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, μόλις αντιληφθεί παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το *άρθρο 33 παρ. 2 του Κανονισμού*, χωρίς μάλιστα να απαιτείται να αξιολογήσει προηγουμένως ο ίδιος την πιθανότητα κινδύνου που ενδέχεται να προκαλέσει η παραβίαση για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων. Ο Εκτελών οφείλει απλώς να διαπιστώσει εάν έχει σημειωθεί παραβίαση και ακολούθως να

---

¹⁴ Το αρχείο που τηρεί ο Εκτελών την Επεξεργασία περιλαμβάνει: (α) το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας του Υπευθύνου Επεξεργασίας και του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων, (β) τις κατηγορίες επεξεργασιών που διεξάγονται εκ μέρους του Υπευθύνου Επεξεργασίας, (γ) τις τυχόν διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό και (δ) τη γενική περιγραφή των οργανωτικών και τεχνικών μέτρων ασφαλείας (βλ. *άρθρο 30 παρ. 2 του Κανονισμού*).

ενημερώσει τον Υπεύθυνο, ο οποίος και είναι ο μόνος αρμόδιος να αξιολογήσει τον κίνδυνο και αναλόγως να γνωστοποιήσει ή όχι την παραβίαση στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.) εντός 72 ωρών από τη στιγμή που θα λάβει γνώση. Ο Κανονισμός δεν προβλέπει συγκεκριμένη προθεσμία εντός της οποίας ο Εκτελών πρέπει να ειδοποιήσει τον Υπεύθυνο, πέραν της υποχρέωσής του να το πράξει αμελλητί, αν και η προθεσμία αυτή δύναται να καθοριστεί ελεύθερα με τη μεταξύ τους σύμβαση. Με τη μεταξύ τους σύμβαση, εξάλλου, δύναται να παρασχεθεί άδεια από τον Υπεύθυνο στον Εκτελούντα να προβαίνει ο δεύτερος για λογαριασμό του πρώτου σε γνωστοποίηση στην Αρχή. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, παρά την ύπαρξη τέτοιας συμβατικής ρήτρας, η νομική ευθύνη για τη γνωστοποίηση εξακολουθεί να βαρύνει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας.

→ Να διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν αναλάβει δέσμευση τήρησης εμπιστευτικότητας ή τελούν υπό τη δέουσα κανονιστική υποχρέωση τήρησης εμπιστευτικότητας.

→ Να λαμβάνει γενική ή ειδική γραπτή άδεια από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, προτού προσλάβει άλλον Εκτελούντα την Επεξεργασία. Σε περίπτωση που ο Εκτελών προσλάβει Υπο-εκτελούντα, οφείλει να διασφαλίσει ότι οι ίδιες υποχρεώσεις για την προστασία των δεδομένων που προβλέπονται στη σύμβαση που έχει συνάψει με τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, θα δεσμεύουν και τον Υπο-εκτελούντα. Σε κάθε περίπτωση, ο αρχικώς Εκτελών παραμένει πλήρως υπόλογος έναντι του Υπευθύνου για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Υπο-εκτελούντος.

→ Να συνδράμει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας για την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων. Σε περίπτωση που υποκείμενο υποβάλλει αίτημα απευθείας στον Εκτελούντα την Επεξεργασία, προκειμένου να ασκήσει οποιοδήποτε από τα δικαιώματά του σύμφωνα με τον Κανονισμό, ο Εκτελών οφείλει να διαβιβάσει αμελλητί το σχετικό αίτημα στον Υπεύθυνο.

→ Να επιστρέφει στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή να διαγράφει όλα τα συλλεγόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τα αντίγραφά τους, μετά την ολοκλήρωση

της παροχής υπηρεσιών, εκτός εάν η κείμενη εθνική και ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει την τήρηση των προσωπικών δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα.

5. Επιλογικές παρατηρήσεις.

→ Η ίδια νομική οντότητα ενδέχεται να ενεργεί ως Υπεύθυνος Επεξεργασίας για ορισμένες δραστηριότητες και ως Εκτελών την Επεξεργασία για ορισμένες άλλες.

→ Η γενική ευθύνη εξακολουθεί να βαρύνει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, ο οποίος για τον λόγο αυτόν οφείλει να ασκεί εποπτεία στον Εκτελούντα την Επεξεργασία δυνάμει σχετικού συμβατικού όρου. Μάλιστα, συμβατικός όρος που απαγορεύει στον Υπεύθυνο την άσκηση εποπτείας επί του Εκτελούντος δύναται να εκληφθεί ως συμφωνία από Κοινού Υπευθύνων Επεξεργασίας, με αποτέλεσμα η ευθύνη να βαρύνει αμφότερα τα μέρη.

→ Ο Εκτελών την Επεξεργασία ευθύνεται για τυχόν ζημιά που προκάλεσε η επεξεργασία μόνο εφόσον δεν ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις του Κανονισμού που αφορούν ειδικότερα αυτόν ή υπερέβη ή ενήργησε αντίθετα προς τις νόμιμες εντολές του Υπευθύνου Επεξεργασίας (βλ. *άρθρο 82 παρ. 2 εδ. β' του Κανονισμού*).

→ Σε περίπτωση που ο Εκτελών την Επεξεργασία κατά παράβαση του Κανονισμού καθορίσει τον σκοπό και τα μέσα της επεξεργασίας, θεωρείται Υπεύθυνος Επεξεργασίας για τη συγκεκριμένη επεξεργασία (βλ. *άρθρο 28 παρ. 10 του Κανονισμού*).